

**ΟΜΙΛΙΑ του ΠΡΟΕΔΡΟΥ της
ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
κ. ΜΩΥΣΗ ΕΛΙΣΑΦ**

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2017

ΙΩΑΝΝΙΝΑ, 28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2017

Εκ μέρους της Ισραηλιτικής Κοινότητας Ιωαννίνων, της μητρόπολης του Ρωμανιώτικου Εβραϊσμού που ουσιαστικά αφανίστηκε από τους γερμανούς κατακτητές στα πλαίσια της αποτρόπαιας τελικής λύσης θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία σας και συνάμα να ευχαριστήσω την Περιφέρεια Ηπείρου και το Δήμο Ιωαννιτών για την πρωτοβουλία τους.

Η σημερινή εκδήλωση είναι ουσιαστικά μια εκδήλωση μνήμης ενάντια στη μοιραία λήθη, την αποσιώπηση, τη διαστρέβλωση των γεγονότων και εντέλει την άρνηση.

Γιατί πρέπει να θυμούμαστε πάντα. Γιατί και το χρέος της μνήμης παραμένει πάντα ακέραιο. Γιατί και το παρελθόν είναι η μόνη υποδομή του παρόντος. Το θεμέλιό του. Γνωρίζοντάς το, γνωρίζουμε την αντοχή του. Προκειμένου να στηριχτούμε ή όχι σε αυτή και να συνεχίσουμε. Γιατί εξάλλου για να χτίσουμε το μέλλον πρέπει να ξέρουμε το παρελθόν.

Μια, έστω και στιγμιαία, απώλεια μνήμης μας δεν θα μας εξέθετε μόνον στον κίνδυνο να ξαναβιώσουμε μια νέα φρίκη. Ταυτόχρονα θα μας συναριθμούσε και στους συνυπεύθυνους συντελεστές της. Τα ιστορικά γεγονότα συνεπώς δεν πρέπει να καταλήγουν στα βιβλία των ιστορικών ή και στο ελάχιστο χρέος ενός μνημόσυνου. Ή κι ακόμη να μετατρέπονται σε αχρείαστη διέξοδο στην αμηχανία των ρητόρων. Δεν πρέπει καν να καταλήγουν. Λαοί που δεν θυμούνται αυτοκαταδικάζονται να οδεύουν στις ατραπούς της αβεβαιότητας. Αντίθετα, από την αναβίωση του παρελθόντος μπορούμε ασφαλέστερα να οδηγηθούμε στην επιβίωσή μας στο έτσι κι αλλιώς αβέβαιο και θορυβώδες μέλλον μας. Σήμερα που ο αχαλίνωτος ρατσισμός, η απροκάλυπτη ξενοφοβία και ο αντισημιτισμός πέρασαν πια από το στάδιο της εκκόλαψης και προχωρούν στην ανοιχτή βία, οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν είμαστε απρόσβλητοι από μια πλημμυρίδα ρατσιστικής βίας. Πράγματι κανείς μας δεν είναι εκ προοιμίου και με οριστικό τρόπο απαλλαγμένος από το ενδεχόμενο να διαπράξει το κακό ή να συμπράξει με αυτό. Μια μικρή μετατόπιση των συνθηκών αρκεί για να ξυπνήσει το θηρίο στον άνθρωπο, σε κάθε άνθρωπο σύμφωνα με τον Λέον Μπλούμ.

Σε αυτές τις δύσκολες ώρες που βιώνει η πατρίδα μας αλλά και η κοινή μας πατρίδα η Ευρώπη, τώρα που είναι πια δελεαστική η δαιμονοποίηση του άλλου, του ξένου, του αλλόγλωσσου, του αλλόθρησκου, του διαφορετικού ως κρατήσουμε στο βάθος του μυαλού μας ότι το κοινότοπο κακό караδοκεί και αυτό αφορά όλους μας. Ας αναλογιστούμε την περίφημη και ίσως αμφιλεγόμενη θεωρία της Γερμανοεβραίας Φιλοσόφου Χάνας Άρεντ για την κοινοτοπία του κακού.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή τη θεώρηση το κακό δεν αποτελεί μια “εξαίρεση”, μια αποκρουστική στα μάτια του παρατηρητή παρέκκλιση από το ηθικά σωστό και πρέπει που αφορά μόνο κάποιες διεστραμμένες προσωπικότητες και έτσι δεν μας αφορά, αλλά μια δυνητική κατάσταση που σε συγκεκριμένες συνθήκες (κυρίως σε περιόδους κρίσεων) μπορεί να εκδηλωθεί επιλέγοντας απλούς καθημερινούς ανθρώπους, δηλαδή επιλέγοντας δυνητικά όλους μας. Και έτσι τίθεται επί τάπητος το θέμα της ηθικής υποχρέωσης, της ηθικής ευθύνης του κάθε ανθρώπου που βρίσκεται αντιμέτωπος με τη φρίκη. Χωρίς να υποβαθμίσουμε τα αντικειμενικά δεδομένα, τις προϋποθέσεις δηλαδή που καθιστούν δυνατό το ανείπωτο, τις αντιφάσεις των σύγχρονων κοινωνιών, τις ανισότητες που διογκώνονται, την ανασφάλεια, το θρησκευτικό φανατισμό και τη μισαλλοδοξία και την επάνοδο ενός αχαλίνωτου εθνικισμού, καταστάσεις που μπορούν να οδηγήσουν στον ακρωτηριασμό της ανθρώπινης ευαισθησίας και τη δημιουργία τερατωδών καταστάσεων που μπορούν να μετατρέψουν ένα απλό καθημερινό συμπολίτη που πασχίζει να φέρει εις πέρας τα καθήκοντα του σε ένα ανελέητο αδίστακτο εγκληματία, πρέπει να αναλογιστούμε την άποψη του Άντερς, ενός επίσης σημαντικού Γερμανοεβραίου συγγραφέα, που επανατοποθετεί την αμαρτία στην καθημερινότητα μας, μιας έννοιας που μπορεί να αποσπαστεί από τη θεολογική της υπόσταση και να αποκτήσει ένα ηθικό και πολιτικό περιεχόμενο. Αμαρτία λέει ο Άντερς είναι σήμερα η εκμετάλλευση του γεγονότος ότι είμαστε τυφλοί απέναντι στα αποτελέσματα των πράξεων μας.

Αν βιώσουμε τούτη την ηθική επανατοποθέτηση της αμαρτίας μπορούμε να υιοθετήσουμε την άποψη του Άντερς ότι η αλήθεια πρέπει να μπορεί να θριαμβεύσει ενάντια σε όλα τα ανθρώπινα ταμπού, ενάντια σε όλες τις ιδεοληψίες μας, σε όλες τις αγκυλώσεις και προκαταλήψεις μας με οδυνηρό ίσως τρόπο και με προσωπικό κόστος. Θα μπορούσαμε έτσι εντείνοντας τις πνευματικές μας προσπάθειες, τεντώνοντας τις ηθικές μας δυνάμεις να αποφύγουμε τη σαγήνη του ανορθολογισμού, των θεωριών συνωμοσίας, τη δαιμονοποίηση του διαφορετικού, τη ρατσιστική συμπεριφορά, το φασισμό της καθημερινότητας.

Αν αυτές οι εκδηλώσεις μνήμης έχουν κάποια αξία είναι ότι μπορούν ίσως να βοηθήσουν να αναστοχαστούμε την ιστορία του πολιτισμού μας αλλά και τη δική μας πορεία στον κόσμο. Αν μπορέσουν να μας βοηθήσουν να υπηρετήσουμε την παραδειγματική μνήμη που γονιμοποιεί τα τραύματα του παρελθόντος, τα χρησιμοποιεί ως παραδείγματα που μπορούν να αναχθούν σε γενικότερα διδάγματα και έτσι αυτή η μνήμη καθίσταται απελευθερωτική για τα άτομα και τις κοινωνίες και επιτρέπει να υπερβεί κανείς το γεγονός και να κατανοήσει ανάλογα φαινόμενα σε αντίθεση με την κυριολεκτική μνήμη που δεν μπορεί να ξεκολλήσει από το τραυματικό γεγονός, ούτε μπορεί να αναχθεί σε ένα γενικότερο επίπεδο αλλά το μηρυκάζει συνέχεια ανανεώνοντας το τραύμα, γεννώντας αναπόφευκτα νέους φανατισμούς.

Και ας κλείσω με τις τοποθετήσεις δυο κορυφαίων συγγραφέων που τιμήθηκαν με το βραβείο Νόμπελ, ομήρων του κολαστηρίου του Άουσβιτς που χάθηκαν τους τελευταίους μήνες, τον Ίμρε Κέρτις και τον Έλι Βίζελ. Ο πρώτος με σαφήνεια είπε **“Και στο ερώτημα αν το Ολοκαύτωμα είναι ένα ζωτικό ζήτημα για τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό, για την Ευρωπαϊκή συνείδηση,**

πρέπει να απαντήσουμε θετικά, διότι κάθε πολιτισμός οφείλει να στοχάζεται ότι έλαβε χώρα μες το δικό του πλαίσιο-αλλιώς θα καταστεί ένα αποτέλεσμα τυχειότητας, ένα ανάπηρο πρωτόζωο που θα εξοκείλει , ανίκανο προς το χάος.

Το Ολοκαύτωμα αποτελεί αξία διότι μέσα από απροσμέτρητη οδύνη, μας οδήγησε σε απροσμέτρητη γνώση και έτσι περικλείει ένα απροσμέτρητο ηθικό περιεχόμενο”

Και ο Έλι Βίζελ στο συγκλονιστικό του βιβλίο “Η νύχτα” που πρόσφατα επανακυκλοφόρησε έγραψε:

“Ποτέ δεν θα ξεχάσω εκείνη τη νύχτα, την πρώτη νύχτα που πέρασα στο στρατόπεδο, που μετέτρεψε όλη μου τη ζωή σε μια μακριά, επτασφράγιστη νύχτα.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω εκείνο τον καπνό.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω τα προσωπάκια των παιδιών που’ χα δει τα κορμάκια τους να μετατρέπονται σε τολύπες καπνού Κάτω από το βουβό γαλάζιο τ’ ουρανού.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω εκείνες τις φλόγες που έκαψαν για πάντα τη πίστη μου.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω τη σιωπή εκείνης της νύχτας, που μου στέρησε για πάντα την επιθυμία για ζωή.

Ποτέ δεν θα ξεχάσω εκείνες τις στιγμές που σκότωσαν τον Θεό μου, την ψυχή μου και τα όνειρά μου, τα οποία πήραν την όψη της ερήμου.

Ποτέ δεν θα τα ξεχάσω όλα αυτά, ακόμα κι αν με καταδίκάζαν να ζήσω όσους αιώνες ζει και ο Θεός. Ποτέ.”